

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

بنام خدا

عنوان: آشنائی با مبانی قانونی در صدور جواز دفن

دکتر فریدون اشرفیان

رییس سالن تشریح پزشکی قانونی تبریز

✕ گواهی نامه های پزشکی

✕ گواهی پزشکی **سند** معتبری است که درباره سلامت، بیماری یا امری مربوط به پزشکی تنظیم می گردد.

گواهی فوت

✘ گواهی فوت مدرکی است که بعد از مرگ افراد صادر میشود و موید قطعی بودن فوت فرد میباشد و با صدور گواهی فوت مهر تاییدی بر عدم لزوم اقدامات امداد رسانی پزشکی و احیاء زده میشود.

✘ گواهی فوت هرگز مجوزی برای دفن جسد نمی باشد.

افراد مجاز جهت صدور گواهی فوت

✘ پزشکان و ماماهاى (ماما تنها در موارد مرده زایی و زیر هفت روز) مورد تایید و دارای صلاحیتی که دوره های آموزشی و باز آموزی چگونگی نحوه تکمیل گواهی فوت که توسط دانشگاه های علوم پزشکی / پزشکی قانونی برگزار می شود را با موفقیت گذرانده باشند و گواهی گذراندن دوره را اخذ کرده باشند می توانند نسبت به تکمیل و صدور گواهی فوت اقدام نمایند.

جواز دفن

مدرکی است که **فقط** توسط پزشک صادر میشود و **مجوزی** برای **دفن** جسد می باشد.

× انواع مرگ:

× ۱- مرگ طبیعی

× ۲- مرگ غیر طبیعی

× مرگ طبیعی: مرگی است که به دنبال اختلال عملکرد ارگانهای بدن ناشی از پیری و یا بیماری رخ داده و عوامل خارجی در آن دخالت نداشته باشند

مرگ را می توان به مرگ مشکوک و غیر مشکوک نیز تقسیم بندی کرد.

× پزشک شاغل در مراکز درمانی دولتی و خصوصی
فقط مجاز به صدور جواز دفن در مورد **مرگهای**
طبیعی و غیر مشکوک می باشد

✘ شرایط صدور جواز دفن :

- ✘ - فرد فوت شده، بیمار پزشک باشد (پزشک معالج) و از ویزیت قبلی وی **زمان طولانی** نگذشته باشد.
- ✘ - پزشک باید شخصاً جسد را معاینه و از وقوع فوت اطمینان حاصل نماید.
- ✘ - علت فوت را دقیقاً بداند و یقین داشته باشد که صرفاً بیماری منجر به فوت شده است و هیچ عامل دیگری در فوت مؤثر نبوده است
- ✘ - پزشک **شخصاً** باید با بررسی مدارک هویتی از **هویت جسد** اطمینان حاصل کند
- ✘ - پزشک باید شخصاً جسد را از نظر وجود هر گونه **آثار غیر طبیعی** مثل ضرب و جرح، سوختگی، خفه کردگی و مسمومیت و ... مورد معاینه قرار دهد

✘ - از اطرافیان (اولیاء دم) شرح حال کافی در مورد تابلو و نحوه فوت کسب نموده و مطمئن شود که از نظر اولیاء دم مورد خاص و مشکوکی وجود ندارد.

✘ - اطمینان یابد که احتمال وقوع شکایت در آینده وجود ندارد

✘ - بعد از طی مراحل فوق الذکر جواز دفن صادر گردد

× مسؤل صدور جواز دفن کیست؟

جواز دفن فقط توسط پزشکان:

- دارای مهر نظام پزشکی معتبر

- در مراکز درمانی خصوصی، دولتی

و یا مراکز پزشکی قانونی، صادر میشود.

دندانپزشکان و داروسازان مجاز به صدور جواز دفن نیستند

واضح است که پزشکان در صورت اطمینان از نحوه فوت طبیعی، اقدام به صدور جواز دفن مینمایند و در صورت تشخیص **نحوه فوت** در یکی از **حالات حادثی، خودکشی و یا قتل**، جهت تعیین علت، بررسی های قضائی و صدور جواز دفن که از وظایف پزشکان پزشکی قانونی و سیستم قضائی است آنرا بایستی طی فرایند مربوط به پزشکی قانونی ارجاع دهند.

مواردی که صدور گواهی فوت یا جواز دفن صرفاً "از طریق سازمان پزشکی قانونی" انجام می پذیرد؟

- × مرگ به دنبال اقدام به قتل.
- × مرگ به دنبال اقدام به خودکشی.
- × مرگ به دنبال هرگونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی و یا لفظی).
- × مرگ به دنبال حوادث ترافیکی (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد).
- × مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گاز گرفتگی و ...).

- ✘ مرگ به دنبال سوء مصرف مواد (مخدر، روانگردان، توهم زا و ...).
- ✘ مرگ متعاقب برق گرفتگی، سوختگی، غرق شدگی، سقوط از ارتفاع و ...
- ✘ مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و ...).
- ✘ مرگ در زندان یا بازداشتگاه.
- ✘ مرگ در مراکز اقامت جمعی مانند آسایشگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، خوابگاه و ...
- ✘ مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی.

- ✘ مرگ مادر ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی در حین بارداری، حین زایمان یا متعاقب زایمان و یا سقط جنین.
- ✘ مرگ حین یا متعاقب ورزش .
- ✘ مرگ های ناگهانی، غیر منتظره و غیر قابل توجیه.
- ✘ هر مرگی که شکایت از کسی در آن وجود داشته باشد.
- ✘ هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علل ناشناخته.
- ✘ هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول الهویه.
- ✘ هر نوع مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود.
- ✘ مرگ ناشی از حوادث غیر مترقبه.

نکات مهم

این گواهی به طور کلی از دو قسمت گواهی فوت و مجوز دفن تشکیل شده است. هر دو قسمت آن باید توسط پزشک/ماما مهر و امضاء شود و مجوز دفن باید توسط مراجع قانونی صادر گردد. در موارد زیر مجوز دفن توسط پزشکی قانونی صادر می گردد:

- ۱- مرگ به دنبال اقدام به قتل
- ۲- مرگ به دنبال اقدام به خودکشی
- ۳- مرگ به دنبال هر گونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی و یا لفظی)
- ۴- مرگ به دنبال حوادث ترافیکی (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد)
- ۵- مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گازگرفتگی و...)
- ۶- مرگ به دنبال سوء مصرف مواد (مخدر، روانگردان، توهم زا و ...)
- ۷- مرگ متعاقب برق گرفتگی، سوختگی، غرق شدگی، سرمازدگی، گرمزدگی، سقوط از ارتفاع و ...
- ۸- مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و ...)
- ۹- مرگ در زندان یا بازداشتگاه
- ۱۰- مرگ در مراکز اقامت جمعی مانند آسایشگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، خوابگاه و ...
- ۱۱- مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی
- ۱۲- مرگ مادر ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی در حین بارداری، حین زایمان یا متعاقب زایمان و یا سقط جنین
- ۱۳- مرگ حین یا متعاقب ورزش
- ۱۴- مرگ های ناگهانی، غیر منتظره و غیر قابل توجیه
- ۱۵- هر مرگی که احتمال شکایت از کسی در آن وجود داشته باشد
- ۱۶- هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علت ناشناخته
- ۱۷- هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول الهویه
- ۱۸- هر مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود.
- ۱۹- مرگ ناشی از حوادث غیر مترقبه

- این گواهی باید با خودکار و با خط خوانا به صورتی نوشته شود که روی هر چهار نسخه قابل خواندن باشد.
- علت مرگ به فارسی نوشته شده و از بکار بردن کلمات بصورت مخفف و انگلیسی جداً پرهیز شود.
- در بندهایی که لازم است گزینه ای با ذکر یک علامت در داخل مربع مربوطه انتخاب شود، لازم است از علامت ضربدر استفاده شود ()

صدور گواهی فوت به منزله پذیرش مسوولیت همه اجزاء آن است . نداشتن اطلاعات لازم در خصوص قوانین و شرایط صدور گواهی فوت، مسوولیت پزشک را از بین نخواهد برد . به عبارت دیگر **جهل به قانون رافع مسوولیت نیست**. در امور پزشکی نیز جهل پزشک به قوانین و مقررات مربوط به امور پزشکی قابل قبول مراجع قانونی و قضایی نیست و از نظر قانون هر کسی که موفق به اخذ مدرک دکترای پزشکی شده و از مراجع مربوطه اجازه طبابت در کشور را اخذ نموده، باید به قوانین مربوط به امر درمان آگاهی داشته باشد

نکاتی که بایستی در تکمیل بخش علت مرگ گواهی فوت رعایت شود عبارتند از:

- ۱- علت مرگ باید با واژه های تشخیصی و ترمینولوژی پزشکی مانند واژه هایی که در تشخیص بیماری ها بکار برده می شود نوشته شود.
- ۲- منظور از واژه تشخیصی، بیماری، آسیب یا عوارضی است که موجب فوت شده است.
- ۳- باید از نوشتن تابلوی مرگ مانند ایست قلبی تنفسی، ایست قلبی و نظایر آن خودداری شود.
- ۴- باید از نوشتن شکایات، نشانه های بالینی (آسیت، زردی و ...)، یافته های آزمایشگاهی، و سایر کلماتی مانند آسیستول و ... خودداری شود.
- ۵- **Abbreviation** - بایستی از بکاربردن کلمات اختصاری (کدگذاری اجتناب شود)
- ۶- ابتدا از آخرین بیماری یا وضعیتی که متوفی قبل از مرگ داشت شروع می کنیم و آن را در قسمت الف (بالاترین خط قسمت ۱) می نویسیم.

نکاتی که بایستی در تکمیل بخش علت مرگ گواهی فوت رعایت شود عبارتند از:

- ۷- برای نوشتن نام بیماری در خط های پایین از نظر زمانی به عقب بر می گردیم.
- ۸- در قسمت ۱ مقابل هر خط فقط نام یک بیماری یا وضعیت نوشته می شود.
- ۹- توالی علیتی نوشتن نام بیماریها و وضعیتها رعایت شود.
- ۱۰- در تمام موارد معیار تشخیص بیماریها و وضعیتها برای تعیین علت مرگ و تکمیل گواهی فوت، قضاوت پزشک معالج و صادرکننده گواهی است.
- ۱۱- اگر تعداد بیماریهای منجر به مرگ از تعداد محلهای پیش بینی شده در گواهی فوت زیادتر باشد باید آخرین بیماری یا وضعیت قبل از مرگ در خط الف و بیماری آغاز کننده در خط د نوشته شود و از میان بیماریها بین این دو مهم ترین و موثرترین آنها که رابطه علیتی قوی تر دارند انتخاب شود. هر چند می توان نام بیماریهای بیشتری را نیز با اضافه کردن حروف ه و ... نوشت.
- ۱۲- هیچگونه توالی در بیماریهای قسمت ۲ مورد نظر نیست. هر تعداد بیماری را که به روند مرگ کمک کرده است بدون آنکه به یکدیگر ارتباطی داشته باشد می توان نوشت.

مثال ۱:

خانم ۴۵ ساله ای در ساعت ۹ صبح خرداد ماه به علت شکستگی استخوان ران در منزل خویش به درمانگاه ارتوپدی یک بیمارستان منتقل می شود و همانروز بستری می گردد. پس از اقدامات درمانی مناسب در هشتمین روز بستری با تشخیص آمبولی ریه فوت می کند. در بررسیهای بیشتر مشخص می شود که متوفی چهار سال دارای کارسینوم پستان بوده که به فمور متاستاز داده بود. نحوه تکمیل فرم چگونه است؟

خط الف) آخرین بیماری، آسیب یا عارضه: آمبولی ریه

خط ب) چرا متوفی امبولی ریه کرده: شکستگی استخوان ران

خط ج) چرا استخوان ران متوفی شکسته: متاستاز ثانویه سرطان

و اگر خط د) هم وجود داشته باشد منشأ متاستاز به استخوان چیست: کارسینوم پستان

مثال ۲ :

آقای ۲۲ ساله ای بعد از تصادف اتومبیل به اورژانس آورده شده است هنگام پذیرش فاقد نبض و تنفس بوده و عملیات احیا موثر واقع نمی شود. در لاپاراسکوپی مشخص می شود که کبد بیمار پاره شده و پریتون پر از خون است. به نظر می آید بیمار به علت شوک هیپوولومیک در اثر خونریزی دچار ایست قلبی تنفسی شده و فوت کرده است. نحوه تکمیل فرم:

الف: شوک هموراژیک

ب: خونریزی در پریتون

ج: پارگی کبد

د: برخورد با جسم سخت (تصادف)

مثال ۳ :

آقای ۶۱ ساله ای از پنج سال قبل با تشخیص دیابت نوع دوم روزانه دو قرص گلی بن کلامید مصرف میکرد. همچنین از چهار سال قبل به (و فشار خون زیر نظر متخصص CAD علت انسداد قلبی عروقی) بستری شده بود. CCU قلب تحت درمان دارویی بوده و یکبار نیز در ده روز قبل از فوت به علت اسهال آبکی شدید در بیمارستان بستری شده و با کشت مدفوع تشخیص وبا داده شده چهار روز بعد از بستری دچار اورمی شده و کراتینین وی تا ۱۲ بالا می‌رود و تحت همودیالیز قرار می‌گیرد ولی نارسایی کلیه بیمار اصلاح نشده و در روز دهم بستری با ایست قلبی تنفسی فوت می‌کند. نحوه تکمیل فرم:

قسمت ۱: الف: نارسایی حاد کلیه

ب: ویبریوکلا

قسمت 2: دیابت غیر وابسته به انسولین- بیماری عروقی کرونری - پرفشاری خونی

مثال ۴:

در تاریخ ۱۳ دی ماه یک مرد ۲۱ ساله که در تصادف اتومبیل به شدت مجروح شده بود به علت ضربه مغزی در اثر شکستگی جمجمه مدت کوتاهی بعد از ورود به بیمارستان فوت کرد. حسب گزارش پلیس متوفی راننده اتومبیلی بود که در ساعت ۱۵/۲ صبح در تقاطع خیابان الف با ب پس گذشتن از خط وسط خیابان از روبرو با اتومبیلی که از طرف مقابل می آمده برخورد نموده است. اتوپسی نشان داد که اتانول خون متوفی ۲۴/۰۰ گرم در صد بود. نمونه تکمیل شده قسمت علت مرگ گواهی پزشکی در ذیل میاید:

قسمت ۱- الف: کوفتگی مغز

ب: شکستگی جمجمه

ج: اصابت با جسم سخت

قسمت ۲: مصرف الکل

چند مثال دیگر به صورت خلاصه و فقط ذکر دلایلی که منجر به فوت شده اند. :

- ۱- الف: توکسوپلاسموز مغزی
 - ب: سندرم ضعف ایمنی اکتسابی
 - ج: ایدز
 - د: ---
- ۲- اعتیاد به مواد مخدر تریقی

-
- ۱- الف: هیپوتنشن پایدار
 - ب: پانکراتیت حاد
 - ج: پانکراتیت عود کننده
 - د: الکلیسم مزمن
 - ۲-

آئین نامه مرده شویخانه و گورستان مصوب سال ۱۳۱۹

ماده ۴- حمل در گذشتگان قبل از تحصیل پروانه دفن ممنوع است مگر در موارد ضروری.

تبصره ۱- پروانه دفن را پزشک معالج مکلف است بدهد و در صورت نداشتن پزشک معالج باید بوسیله کلانتری مربوطه از پزشک بهداری شهرداری بخش پروانه دفن تحصیل نمایند و در موارد جنحه و جنایت باید به شهربانی یا پزشک قانونی دادگستری مراجعه شود (پروانه روی اوراق چاپی که از طرف اداره بهداری بطور رایگان با اختیار گذارده می شود نوشته میشود)

آئین نامه اجرائی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال - مصوب ۱۳۶۳

✘ ماده ۳- پزشک معالج در مراکز درمانی نظیر بیمارستانها به محض اطلاع از وقوع فوت با رعایت ماده (۲۴) قانون ثبت احوال باید گواهی فوت را در ۳ نسخه صادر و یک نسخه را به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت محل و یک نسخه دیگر را به بیمارستان یا مرکز درمانی تحویل نماید.

آئین نامه اجرائی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال - مصوب ۱۳۶۳

✘ در صورتی که فوت در خارج از مرکز مزبور نظیر مطب یا منزل رخ دهد پزشک معالج مکلف است و پزشکی که از وقوع فوت مطلع می شود مجاز است با هماهنگی سازمان پزشکی قانونی کشور پس از معاینه جسد نسبت به صدور گواهی فوت در (۳) نسخه اقدام و یک نسخه به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت احوال محل و یک نسخه را به مرکز درمانی محل ارسال نماید.

در تاریخ ۹۲/۵/۵ تفاهم نامه ای بین سازمان پزشکی قانونی و وزارت بهداشت
تنظیم شد:

ماده ۱ : موضوع تفاهم نامه:

همکاری در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی و اجرایی در امور مربوط به تعیین علت فوت و صدور جواز دفن و ساماندهی امور مربوط و کمک در ایجاد بانک اطلاعات مرگ و میر کشور و اطلاع‌رسانی و ارائه هشدارهای لازم در جهت پیشگیری از مرگهای غیرطبیعی.

1. همکاری در تدوین روشهای متداول و استاندارد در خصوص تعیین علت فوت
2. همکاری در آموزش پزشکان در زمینه چگونگی تعیین علت فوت و صدور جواز دفن
3. تعیین معیارهای انتخاب پزشکان واجد صلاحیت (دادپزشک) و نحوه نظارت بر آنان در امر صدور جواز دفن با توجه به ضوابط و مقررات
4. تبصره: پزشکان شاغل در هر اورژانس بیمارستانی نمی توانند بعنوان دادپزشک فعالیت نمایند
5. انتخاب پزشکان واجد صلاحیت (دادپزشک) جهت صدور جواز دفن و معرفی به معاونت درمان دانشگاه های علوم پزشکی و مراکز بهداشتی و درمانی
6. مشارکت در ساماندهی امور صدور جواز دفن و همکاری در امر یکسان سازی آن در کشور
7. همکاری مرکز تحقیقات پزشکی قانونی در اجرائی شدن مفاد تفاهم نامه

در راستای اجرایی نمودن تکالیف مندرج در بند (س) ماده ۲۱۱ قانون برنامه پنجم توسعه و بمنظور استانداردسازی صدور جواز دفن در کشور، تعیین دقیق علت فوت و صدور گواهی فوت به روش علمی و کمک در ایجاد بانک اطلاعات مرگ و میر ایرانیان و ایجاد بنشر مناسب جهت انجام پژوهش در زمینه علل و عوامل مرگ و میر در کشور با هدف پیشگیری از مرگهای غیرطبیعی و دفع مشکلات موجود در زمینه صدور جواز دفن و پیشگیری از خطاها و تخلفات پزشکی در صدور گواهی فوت، تفاهم نامه زیر بین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان پزشکی قانونی کشور که در این تفاهم نامه به ترتیب وزارت بهداشت و سازمان تأمید می شود منعقد می گردد.

ماده ۱: موضوع تفاهم نامه:

همکاری در زمینه های آموزشی و پژوهشی و اجرایی در امور مربوط به تعیین علت فوت و صدور جواز دفن و ساماندهی امور مربوط و کمک در ایجاد بانک اطلاعات مرگ و میر ایرانیان و اطلاع رسانی و ارائه هشدارهای لازم در جهت پیشگیری از مرگهای غیرطبیعی.

ماده ۲: تعهدات سازمان:

- ۱- همکاری در تدوین روشهای متداول و استاندارد در خصوص تعیین علت فوت
- ۲- همکاری در آموزش پزشکان در زمینه چگونگی تعیین علت فوت و صدور جواز دفن
- ۳- تعیین معیارهای انتخاب پزشکان واجد صلاحیت (دادپزشک) و نحوه نظارت بر آنها در امر صدور جواز دفن یا توجیه به ضوابط و مقررات
- ۴- تصریح: پزشکان شاغل در هر اورژانس بیمارستانی نمی توانند بعنوان دادپزشک فعالیت نمایند.
- ۵- انتخاب پزشکان واجد صلاحیت (دادپزشک) جهت صدور جواز دفن و معرفی به معاونت درمان دانشگاه های علوم پزشکی و مراکز بهداشتی و درمانی
- ۶- مشارکت در ساماندهی امور صدور جواز دفن و همکاری در امر یکسان سازی آن در کشور
- ۷- همکاری مرکز تحقیقات پزشکی قانونی در اجزای شدن مفاد تفاهم نامه

ماده ۳: تعهدات وزارت بهداشت:

- ۱- همکاری در اجرای امور آموزشی و پژوهشی و اجرایی در خصوص تعیین علت مرگ و صدور جواز دفن
- ۲- همکاری در تعیین تعرفه خدمات مرتبط با موضوع
- ۳- ترغیب دانشگاههای علوم پزشکی جهت انجام اقدامات اجرایی مرتبط و طرحهای تحقیقاتی

ماده ۴:

- ۱- کمیته ای متشکل از نمایندگان دو طرف جهت حسن اجرای تفاهم نامه و تنظیم دستورالعمل های لازم تشکیل شود.
- ۲- چنانچه اجرای هر یک از مفاد تفاهم نامه نیاز به تأمین منابع مالی داشته باشد یا انعقاد قرارداد جداگانه قابل اجرا خواهد بود.

این تفاهم نامه در ۴ ماده و چهار نسخه تنظیم و در تاریخ ۹۲/۰۵/۰۵ به امضاء طرفین رسیده است و هر سه نسخه حکم واحد دارد.

دکتر فاطمه رخشانی
معاون بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر سید حسن امامی رضوی
معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر احمد شجاعی
رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور

دوره تربیت مدرس ارتقای نظام ثبت مرگ و صدور گواهی فوت

دستورالعمل اجرایی صدور جواز دفن فوت شدگان بیمارستانی و مراکز درمانی :

دستورالعمل زیر به منظور ساماندهی صدور جواز دفن برای افرادی که در بیمارستان ها و مراکز درمانی کشور فوت می کنند، توسط سازمان پزشکی قانونی تنظیم شده است.

سامانه جدید بر پایه ی مرکزی به نام مرکز ساماندهی جواز دفن طراحی شده است که از این به بعد مرکز ساماندهی نامیده می شود. در این مرکز پزشکان بر اساس ضوابط مبتنی بر تجربه، تخصص، حسن سابقه کار و دوره های آموزشی طی شده، با تایید سازمان پزشکی قانونی انتخاب می شوند.

در صورتی که مطابق با روند جاری، صدور جواز دفن برای متوفی در بیمارستان مقدور نباشد، کادر پزشکی مرکز درمانی با مرکز ساماندهی تماس می گیرند.

پزشکان مرکز ساماندهی، در شرایط مشخصی که در دستورالعمل می آید، متوفی را مورد معاینه قرار داده و در صورت امکان نسبت به صدور جواز دفن اقدام می نماید و در غیر اینصورت سیر قانونی برای ارجاع جسد به پزشکی قانونی انجام خواهد شد.

فرآیند:

۱- در مواردی که فردی در بیمارستان و مراکز درمانی فوت می کند، ابتدا **پزشک معالج** جسد را بررسی نموده و چنانچه علت مرگ طبیعی بوده و مرگ به دلیل موارد ۱۹ گانه ذکر شده در پشت گواهی فوت وزارت بهداشت نباشد، گواهی فوت و جواز دفن را صادر می نماید.

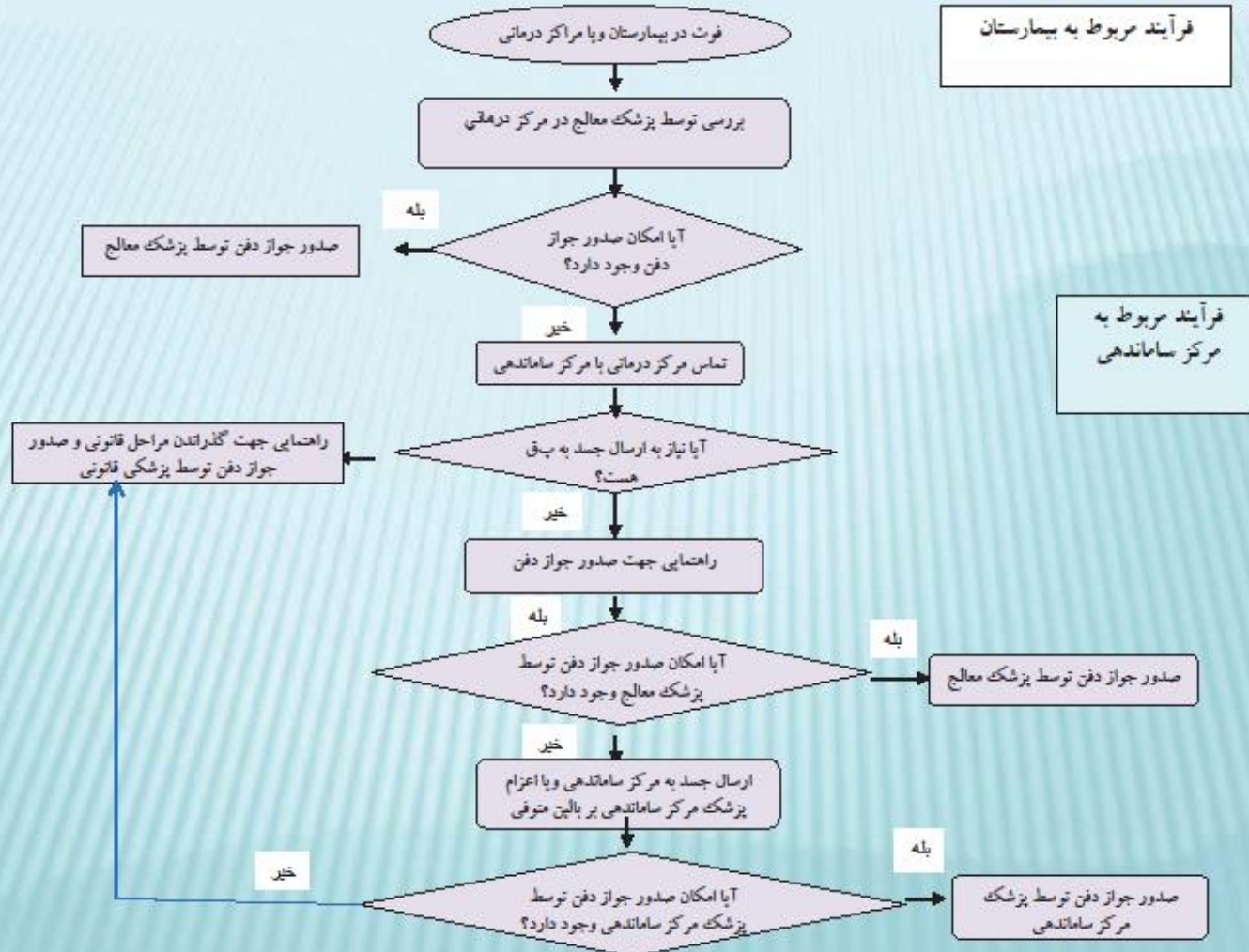
۲- چنانچه مرگ به دلیل موارد ۱۹ گانه ذکر شده در پشت گواهی فوت و به ویژه جرم و یا شکایت مطرح باشد، صدور جواز دفن مجاز نیست و لازم است مقام ذیصلاح بیمارستان و مراکز درمانی بستگان متوفی را برای طی مراحل قانونی جهت ارسال جسد به پزشکی قانونی راهنمایی نماید.

۳- در موارد مشکوک و مواردی که امکان تصمیم گیری وجود ندارد،

کادر درمانی (پزشک معالج، سوپروایزر یا مدیریت مرکز) می تواند برای اخذ مشاوره، با مرکز ساماندهی تماس حاصل نماید.

پزشکان مرکز ساماندهی، ضمن کسب اطلاع در مورد متوفی و ثبت مشخصات، به ارائه مشاوره می پردازند. پس از آن، چنانچه نیاز به ارسال جسد به پزشکی قانونی باشد طبق بند ۲ و در صورتی که پزشک معالج امکان صدور جواز را داشته باشد طبق بند ۱ اقدام می گردد. در غیر این صورت جسد توسط پزشکان مرکز ساماندهی معاینه شده و جواز دفن صادر می گردد.

نمودار اصلاح‌شده‌ی فرآیند «صدور جواز دفن فوت‌شدگان بیمارستانی»

فرآیند مربوط به بیمارستان

فرآیند مربوط به مرکز ساماندهی

✘ ماده ۲۴ - قانون ثبت احوال :

✘ واقعه وفات باید طبق تصدیق پزشک و در صورت نبودن پزشک با حضور دو نفر گواه ثبت گردد. در مورد طفلی که مرده به دنیا آمده یا بلافاصله پس از تولد بمیرد در صورت وجود پزشک در محل، تصدیق پزشک ضروری است و در صورت نبودن پزشک گواهی دو نفر کافی است. پزشکی که وقوع وفات به او اطلاع داده می شود در هر مورد مکلف به معاینه جسد و صدور تصدیق یا اظهار نظر می باشد و در صورت امکان تشخیص علت وفات باید تصدیق شود و به هر حال یک نسخه از تصدیق یا اظهار نظر خود را باید به ثبت احوال محل در مهلت مقرر ارسال نماید (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸)

✘ ماده ۲۵ - قانون ثبت احوال :

✘ مهلت اعلام وفات ده روز از تاریخ وقوع یا وقوف بر آن است. روز وفات و تعطیل رسمی بعد از آخرین روز مهلت به حساب نمی آید و در صورتی که وفات در اثناء سفر رخ دهد مهلت اعلام آن از تاریخ رسیدن به مقصد احتساب خواهد شد

(اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸)

✘ تبصره - ترتیب ثبت وقایع ولادت و وفات که پس از انقضا مهلت مقرر اعلام شود در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۶۳۵ قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

✘ هر کس بدون رعایت نظامات مربوط به دفن اموات جنازه ای را دفن کند یا سبب دفن آن شود یا آن را مخفی نماید به جزای نقدی از یکصد هزار تا یک میلیون ریال محکوم خواهد شد

ماده ۶۳۶ - قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

✘ هر کس جسد مقتولی را با علم به قتل مخفی کند یا قبل از اینکه به اشخاصی که قانوناً مأمور کشف و تعقیب جرایم هستند خبر دهد سبب دفن آن شود { از جمله: جواز دفن صادر نماید } به حبس از سه ماه و یک روز تا یکسال محکوم خواهد شد.

ماده ۵۴۰ قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵ :

✘ برای سایر تصدیق نامه های خلاف واقع که موجب ضرر شخص ثالثی باشد یا آنکه خسارتی بر خزانه دولت وارد آورد ، مرتکب علاوه بر جبران خسارت وارده به شلاق تا ۷۴ ضربه یا دو بیست هزار تا دو میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد

با توجه به قانون مدنی تعیین و درج زمان فوت در گواهی مهم است.

✘ ماده ۸۷۳ - اگر تاریخ فوت اشخاصی که از یکدیگر ارث میبرند مجهول و تقدم و تاخر هیچیک معلوم نباشد اشخاص مزبور از یکدیگر ارث نمی برند مگر آنکه موت به سبب غرق یا هدم واقع شود که در این صورت از یکدیگر ارث می برند.

✘ ماده ۸۷۴ - اگر اشخاصی که بین آنها توارث باشد بمیرند و تاریخ فوت یکی از آنها معلوم و دیگری از حیث تقدم و تاخر مجهول باشد فقط آنکه تاریخ فوتش مجهول است از آن دیگری ارث میبرد

✘ ماده ۸۷۵ - شرط وراثت زنده بودن درحین فوت مورث است و اگر حاملی باشد در صورتی ارث می برد که نطفه او حین الموت منعقد بوده و زنده هم متولد شود اگرچه فوراً پس از تولد بمیرد.

محرمانه بودن اطلاعات گواهی فوت:

- ✘ گواهی فوت جزء یکی از مدارک پزشکی مهم پرونده ی بیمار (متوفی) است که از جهت فیزیکی، جزء مایملک و دارایی بیمارستان یا مؤسسه ی بهداشتی درمانی است، ولی از جهت محتوای اطلاعات، مایملک بیمار (متوفی) است. برگه گواهی فوت نباید در اختیار هیچ کس غیر از کارکنان بهداشتی و درمانی و مراجع قضایی و ثبت احوال قرار بگیرد.
- ✘ استفاده از اطلاعات گواهی فوت که در نرم افزار ثبت می گردد و جهت تهیه سیمای مرگ، انجام تحقیقات اپیدمیولوژی و پزشکی مورد استفاده قرار می گیرد نیز باید همراه با حفظ محرمانه بودن اطلاعات هویتی متوفیان باشد

ماده ۶۴۸- قانون مجازات اسلامی- تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

✘ اطبا و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی اسرار مردم را افشا کنند به سه ماه و یک روز تا یکسال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شوند.

ماده ۴۹ قانون ثبت احوال - مجازاتهای مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه:

- ✘ اشخاص زیر به حبس از ۶۱ روز الی ۶ ماه محکوم خواهند شد:
 - الف) اشخاصی که در اعلام ولادت یا وفات بر خلاف واقع اظهاری نمایند
 - ب)
 - ج) **ماما یا پزشکی** که در مورد ولادت یا وفات گواهی خلاف واقع صادر کند

آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی

- ✘ ماده ۳- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته باید طبق موازین علمی، شرعی و قانونی با رعایت نظامات دولتی، صنفی و حرفه‌ای انجام وظیفه کرده و از هرگونه سهل‌انگاری در انجام وظایف قانونی پرهیزند.
- ✘ ماده ۲۹- مجازاتهای موضوع تبصره (۱) ماده ۲۸ قانون سازمان نظام پزشکی مصوب ۸۳/۸/۱۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح زیر اعمال می‌شود:
- ✘ ث - متخلفان از مواد ۳ و ۶ به مجازاتهای مقرر در بندهای (ب)، (ج)، (د)، (ه)، (و) یا (ز).

